

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.В.ДОКУЧАЄВА**

Кафедра управління земельними ресурсами та кадастру

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

«_____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.05 ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ НЕРУХОМІСТЮ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань **19 «Архітектура та будівництво»**

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність **193 «Геодезія та землеустрій»**

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма **«Оцінка землі та нерухомого майна»**

(назва програми)

Факультет **інженерів землевпорядкування**

(назва факультету)

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка і управління нерухомістю» для здобувачів галузі знань «Архітектура та будівництво», спеціальності «Геодезія та землеустрій», освітньо-професійної програми «Оцінка землі та нерухомого майна».

«__» _____ 20__ р. __ с.

Розробник: зав.кафедри управління земельними ресурсами та кадастру, д.е.н.,
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

професор Кошкалда І.В.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри управління земельними ресурсами та кадастру

Протокол від «____» _____ 20__ р. № ____

Завідувач кафедри
управління земельними ресурсами та кадастру

(підпис)

(І.В. Кошкалда)
(ініціали та прізвище)

«__» _____ 20__ р.

Схвалено методичною комісією факультету інженерів землевпорядкування

Протокол від «____» _____ 20__ р. № ____

Голова _____ (О.В. Князь)
(підпис) (ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»	Обов’язкова	
Модулів – 2	Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій» Освітньо-професійна програма «Оцінка землі та нерухомого майна»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		1-й	-
		Семестр	
		2-й	-
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітній рівень: магістр	14 год.	10
		Практичні, семінарські	
		16 год.	10
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	70
		Індивідуальні завдання	
		-	-
		Вид контролю	
	екзамен	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Протягом останніх десятиліть сформувалася нова наукова дисципліна – економіка і управління нерухомістю - розділ теорії управління соціально-економічними системами, що вивчає методи, форми, засоби найбільш ефективного й раціонального управління та економіки нерухомістю. «Економіка і управління нерухомістю» – дисципліна, в якій викладено певні наукові рекомендації та закономірності стосовно практичної діяльності, тому вона є поєднанням широкого кола різних спеціальних дисциплін: «Основи економічної теорії», «Економіка та організація виробництва», «Математичне моделювання», «Управлінський облік», «Маркетинг», «Аналіз господарської діяльності», «Аудит», «Менеджмент», «Фінанси» тощо.

Мета викладання дисципліни «Економіка і управління нерухомістю» при підготовці магістрів з оцінки землі та нерухомого майна полягає у засвоєнні здобувачами основних положень формування та розвитку економічних процесів та системи управління нерухомістю.

Під час вивчення курсу здобувачі ознайомлюються з основними поняттями дисципліни, теоретико-методологічними та науковими основами економіки і управління нерухомістю, системою оцінки вартості нерухомості для бухгалтерського обліку, страхування, оподаткування та інвестування. Навчальною програмою розглядається законодавча база та розвиток нерухомості, девелопмент та його зміст, державна реєстрація об'єктів нерухомості тощо.

Завданням дисципліни є надання знань про методи, техніку та інструментарій економіки та управління нерухомістю, формування у майбутніх фахівців певного світогляду стосовно самостійної практичної діяльності для засвоєння ними основних правил та вимог організації ефективної фінансово-економічної роботи з врахуванням законодавчої бази України.

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен **знати**:

- сутнісні характеристики нерухомості як об'єкта угод, особливості укладення угод з нерухомістю;
- законодавчі та нормативні правові акти в сфері економіки та управління нерухомістю;
- принципи прийняття та реалізації управлінсько-економічних рішень;
- особливості управління нерухомістю;
- сутність, зміст і методи управління нерухомістю;
- методи оцінки нерухомості і визначення ціни.

Вміти здійснювати аналіз і давати оцінку соціально-економічній сутності і змісту заходів з управління нерухомістю;

- встановлювати тенденції розвитку управління нерухомістю;
- володіти основами правових знань у сфері нерухомості;
- проводити необхідні розрахунки по оптимізації прийнятих рішень.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері оцінки землі та нерухомого майна при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та

здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальна компетентність:

1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

2.Здатність діяти в нестандартних ситуаціях, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті рішення.

3.Здатність до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу.

4.Здатність до комунікації в усній і письмовій формах на державній та іноземних мовах для вирішення завдань професійної діяльності.

5.Здатність керувати колективом у сфері професійної діяльності, толерантно сприймаючи соціальні, етнічні, конфесійні і культурні відмінності.

6.Навички використання інформаційних технологій.

7.Прагнення до збереження навколишнього середовища.

8.Здатність спілкуватися з фахівцями галузі оцінки землі та нерухомого майна (з експертами з інших галузей).

9.Здатність працювати в міжнародному контексті. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетенції:

1.Здатність використовувати чинні нормативи, стандарти і методики, економіко-математичні методи, базу даних показників ринку нерухомості, проданих об'єктів нерухомості та комп'ютерну техніку і ГІС.

2.Здатність використовувати знання з історії становлення та тенденцій розвитку оціночної діяльності в Україні та за кордоном, розуміння суті основних процесів і проблем, що виникають у сфері оцінки нерухомості.

3.Здатність використовувати знання правових основ оціночної діяльності та законодавства України в сфері земельних та майнових відносин, розуміння сутності земельно-майнових відносин, ринкової економіки та її можливостей, функцій і ролі держави в регулюванні ринку нерухомості та відносин власності.

4.Здатність до практичної діяльності з оцінки майна, яка полягає у практичному виконанні оцінки майна та всіх процедур, пов'язаних з нею, відповідно до вимог, встановлених нормативно-правовими актами з оцінки майна.

5.Здатність до консультативної діяльності, яка полягає в наданні консультацій з оцінки майна суб'єктам оціночної діяльності, замовникам оцінки та (або) іншим особам в усній або письмовій формі.

6.Здатність до рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна), яке полягає в їх критичному розгляді та наданні висновків щодо їх повноти, правильності виконання та відповідності застосованих процедур оцінки майна вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, в порядку, визначеному цим законодавством та нормативно-правовими актами з оцінки майна.

7.Розуміння та строге дотримання стандартів професійної діяльності, у тому числі стандартів етики, володіння сучасними техніками комунікацій, подання та експертизи результатів оцінки і аналізу.

8.Здатність встановлювати ділові контакти та проводити переговори із замовниками щодо оцінки об'єктів нерухомості, виконувати підготовчі роботи,

оформляти та укладати договори на оцінку нерухомості за встановленою формою.

9.Здатність збирати інформацію про об'єкт оцінки, складати точний опис об'єкта оцінки, визначати й обґрунтовувати методи проведення оцінки відповідно до стандартів оцінки, встановлювати основні ціноутворюючі фактори, що впливають на вартість об'єкта оцінки, вивчати ринок і вартість аналогічних об'єктів.

10.Уміння застосовувати базові знання з економіки природокористування, економічних механізмів природокористування та охорони навколишнього середовища структури та складу природоохоронних витрат.

11.Здатність виявляти та оцінювати вплив об'єктів нерухомості на навколишнє природне середовище, а також вплив екологічних факторів на оцінку вартості об'єктів нерухомості (прямий та опосередкований через обмеження і юридичні зобов'язання).

12.Здатність обґрунтовувати вибір стандартів та методів оцінки об'єкта в залежності від виду нерухомості та цілей оцінки, визначати вартість об'єкта та обмеження і межі застосування отриманого результату.

13.Володіння сучасними підходами, методами та моделями, аналітичними інструментами та інформаційними технологіями оцінки і аналізу об'єктів власності та прав на них для об'єктів цивільного права всіх форм власності в конкретних цілях, передбачених цивільним та іншим законодавством України.

14.Здатність при проведенні оціночних й аналітичних робіт взаємодіяти з фахівцями суміжних областей, розуміти і дотримуватися концепції діяльності саморегульованих організацій, приймати на себе відповідальні рішення, при необхідності делегувати повноваження, керувати ввіреною ділянкою діяльності в інтересах всієї організації.

15.Здатність аналізувати та обґрунтовувати проекти розвитку земельної та іншої нерухомості, розробляти бізнес-плани інвестиційних проектів з різноманітними оцінками ефективності розвитку та впливу факторів ризику.

16.Уміння збирати і систематизувати дані для створення інформаційної бази в сфері оцінної діяльності.

17.Здатність професійно використовувати знання в галузі прикладної математики для розроблення математичних моделей ринку нерухомості та споживчих (ринкових) властивостей об'єктів нерухомості.

18.Здатність до підтримки методичного забезпечення оцінки майна, яке полягає в розробленні методичних документів з оцінки майна та наданні роз'яснень щодо їх застосування.

Міждисциплінарні зв'язки:

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни: іпотека землі і нерухомості, земельне право, ринок землі і нерухомості, земельні і майнові відносини.

Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: – .

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи економіки і управління нерухомістю

Тема 1. Сутність та класифікація об'єктів нерухомості.

Сутність та основні характеристики об'єктів нерухомості. Класифікація об'єктів нерухомості. Правові основи нерухомості.

Тема 2. Формування та функціонування ринку нерухомості.

Поняття життєвого циклу і визначення факторів, які впливають на нього. Характеристика основних стадій життєвого циклу об'єктів нерухомості. Сутність маркетингових досліджень та їх основні функції. Поняття ринку та його види. Особливості ринку нерухомості.

Тема 3. Підприємницька діяльність на ринку нерухомості.

Поняття підприємницької діяльності та її законодавче забезпечення. Девелопмент та його зміст. Ріелторська діяльність на ринку нерухомості.

Тема 4. Державна реєстрація об'єктів нерухомості та регулювання майнових відносин.

Теоретико-правові основи державної реєстрації об'єктів нерухомості. Державний реєстратор прав на нерухоме майно. Порядок державної реєстрації об'єктів нерухомості. Зміст майнових відносин.

Тема 5. Оцінка нерухомості. Оподаткування та страхування нерухомості.

Основні засади проведення оцінки нерухомості. Оподаткування житлової та нежитлової нерухомості. Оподаткування земельних ділянок. Страхування нерухомості.

Тема 6. Іпотечні кредити. Укладання іпотечного договору.

Поняття кредитів та їх класифікація. Іпотечні кредити: види та порядок укладання договору. Особливості укладання іпотечного договору.

Тема 7. Особливості та ризики інвестування в нерухомість.

Поняття інвестицій в нерухомість. Ризики інвестицій у нерухомість. Оцінка інвестицій у нерухомість. Інвестиційний проект.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб.	інд.	с. р.		л	п/с	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи економіки і управління нерухомістю												
Тема 1. Сутність та класифікація об'єктів нерухомості	12	2	2	-	-	8	10	1	1	-	-	8
Тема 2. Формування та функціонування ринку нерухомості	14	2	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
Тема 3. Підприємниць-ка діяльність на ринку нерухомості	12	2	2	-	-	8	14	2	2	-	-	10
Тема 4. Державна реєстрація об'єктів нерухомості та регулювання майнових відносин	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 5. Оцінка нерухомості. Оподаткування та страхування нерухомості	16	2	4	-	-	10	16	2	2	-	-	12
Тема 6. Іпотечні кредити. Укладання іпотечного договору	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 7. Особливості та ризики інвестування в нерухомість	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	90	14	16	-	-	60	90	10	10	-	-	70

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Об'єкт нерухомості: суть та ознаки	2
2	Ринок нерухомості	2
3	Проекти девелопменту нерухомості	2
4	Нормативно-правове забезпечення оцінки нерухомості	2
5	Управління будівництвом нерухомістю	2
6	Облік нерухомості та оподаткування	2
7	Методи визначення ефективності нерухомості на різних стадіях її створення та функціонування	2
8	Державні органи управління та регулювання операцій з нерухомістю	2
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні поняття і визначення економіки нерухомості	2
2.	Форми державного регулювання ринку нерухомості	2
3.	Кредитування нерухомості	2
4.	Поняття та загальні положення оподаткування нерухомості	2
5.	Принципи оцінки нерухомості	2
6.	Особливості оцінки землі	2
7.	Автоматизація та інформаційні технології в управлінні нерухомістю	2
8.	Організаційний розвиток в управлінні нерухомістю	2
9.	Оцінка вартості для купівлі-продажу бізнесу та нерухомості	2
10.	Оцінка вартості для кредитування і інвестицій в нерухомість	2
11.	Система якості в менеджменті нерухомості	2
12.	Регламентація бізнес-процесів управління нерухомістю	2
13.	Добровільний перехід нерухомості під державну опіку	2
14.	Примусове вилучення і націоналізація нерухомих активів	2
15.	Оренда та довірче управління нерухомості	2
16.	Страховання будівельно-монтажних ризиків	2
17.	Будівельно-монтажні ризики і види їх страхування	2
18.	Організація і управління якістю будівництва	2
19.	Вибір підрядників в капітальному будівництві	2
20.	Організація конкурсів і тендерів на будівельні підряди	2
21.	Аналіз та оцінка інвестицій в девелопмент нерухомості	2
22.	Маркетинговий аналіз проекту девелопменту	2
23.	Організаційно-функціональні структури управління нерухомістю	2
24.	Фінансово-економічна безпека в управлінні нерухомістю	2
25.	Інформаційна безпека в управлінні нерухомістю	2
26.	Економіка землекористування	2
27.	Організація ремонтних робіт об'єкта нерухомості	2
28.	Управління ціноутворенням на ринку нерухомості	2
29.	Управління комунікаціями в маркетингу нерухомості	2
30.	Підвищення конкурентоспроможності на ринку нерухомості	2
	Разом	60

9. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми
1.	Сучасний етап розвитку ринку нерухомості
2.	Житлова політика держави
3.	Закордонний досвід оцінки вартості підприємства
4.	Об'єкт оцінки – підприємство як майновий комплекс
5.	Правове регулювання сфери нерухомості
6.	Сучасний стан ринку новобудов житла: структура й динаміка цін
7.	Сучасні тенденції вторинного ринку житла
8.	Оренда житла: причини, фактори, динаміка орендної плати
9.	Пропозиція житла: стан, проблеми й перспективи
10.	Правова база житлової сфери
11.	Реформа житлово-комунального господарства
12.	Земельний фонд: стан і проблеми ефективного використання
13.	Розвиток земельно-майнових відносин у місті
14.	Сучасні тенденції на земельному ринку
15.	Розвиток законодавчої бази про землю
16.	Лісовий фонд: можливості ефективного включення в господарський оборот і особисте користування
17.	Водний кодекс: основні положення про включення нерухомості в господарський і цивільний оборот
18.	Становлення й розвиток системи надрокористуванн
19.	Моделі іпотечного кредитування
20.	Іпотечне кредитування молодих родин
21.	Житловий сертифікат: призначення й область використання
22.	Вплив світової економічної кризи на український ринок нерухомості
23.	Пайові інвестиційні фонди – новий інструмент реалізації проектів у сфері нерухомості
24.	Діюча система оподаткування нерухомості: проблеми й шляхи їх дозволу
25.	Оподаткування нерухомості за рубежом
26.	Джерела фінансування інвестицій у нерухомість
27.	Часткове фінансування житлового будівництва
28.	Ефективність інвестицій у житлову нерухомість
29.	Іноземні інвестиції на ринку нерухомості
30.	Місце нерухомості на ринку цінних паперів
31.	Прибутковість портфеля нерухомості й можливості керування нею
32.	Привабливість землі як об'єкта інвестицій
33.	Девелопмент на ринку нерухомості
34.	Ризики інвестування в нерухомість і можливості керування ними
35.	Державний банк: роль на ринку іпотечного кредитування

10. Методи навчання

У ході вивчення дисципліни «Економіка та управління нерухомістю» використовуються такі методи навчання:

1. Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – словесні (лекція, бесіда, розповідь), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (виконання конкретних прикладних розрахунків).

2. Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – репродуктивні, продуктивні, а саме: дослідницькі, пошукові, частково-пошукові.

4. Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота з підручниками і науковою літературою, текстами лекцій, практичних і семінарських занять; робота з комп'ютером; виконання письмових завдань; прикладні дослідження.

11. Методи контролю

Контроль знань, умінь і навичок студентів – невід'ємна складова педагогічного процесу та форма зворотного зв'язку при вивченні дисципліни «Економіка та управління нерухомістю». У навчальному процесі використовуються такі види контролю: поточний, періодичний (проміжний), підсумковий.

Поточний контроль – контроль рівня знань і умінь у процесі навчання, який проводиться на лекціях та практичних заняттях. Він має такі види і форми:

- опитування на засвоєння попередньої лекції (на початку чергової лекції);
- опитування під час лекції на розуміння її суті;
- контроль за засвоєнням матеріалу лекції;
- практичні заняття;
- співбесіда;
- модульний контроль.

Періодичний (проміжний) контроль – це контроль після вивчення розділу, теми змістових модулів. Він включає такі види контролю:

- контрольні роботи;
- колоквіуми;
- тестові опитування;
- контроль за формуванням практичних умінь і навичок;
- контроль за умінням вирішувати професійно-орієнтовані завдання.

Підсумковий контроль – це контроль, який здійснюється наприкінці вивчення дисципліни. Він включає:

- ✓ семестровий контроль;
- ✓ семестрові іспити.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1							100	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	20	10	10	20	15	15		
100 x 0,6							100 x 0,4	

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

**максимальна кількість балів по кожній темі змістового модулю;*

*** максимальна сума балів за ІНДЗ та залік складає 100 балів;*

****кількість балів, що враховується у підсумкову семестрову оцінку.*

Підсумкова семестрова оцінка визначається за формулою:

Підсумкова оцінка = (Сума балів за Змістовний модуль 1 × 0,6) + (Сума балів за іспит × 0,4).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсової роботи
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**згідно оціночних норм Міністерства освіти і науки України*

***Оцінка «відмінно» – 90-100 балів** – виставляється студенту за впевнені, аргументовані відповіді, самостійне, творче, ініціативне застосування знань в змінених ситуаціях. Студент демонструє глибоку обґрунтованість, логічність, переконливість викладу матеріалу, правильну і виразну мову. Показує високу старанність і вправність у виконанні практичних завдань і їх бездоганне зовнішнє оформлення.

Оцінка «добре» – 75-89 балів – виставляється студенту, якщо при відповіді на запитання він показав свідоме і повне засвоєння, але з деякими неточностями в другорядному матеріалі, які студент сам виправляє. Студент демонструє достатню обґрунтованість, незначне порушення послідовності, недостатню переконливість при викладенні матеріалу. Показує достатню старанність і вправність, добре зовнішнє оформлення при виконанні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» – 60-74 бали – виставляється за свідоме засвоєння програмного матеріалу з незначними помилками, які студент виправляє з допомогою

викладача. Присутні деякі порушення логічності і послідовності, не зовсім достатня самостійність мислення. При виконанні практичних завдань демонструє посередню старанність, зовнішнє оформлення задовільне.

Оцінка *«незадовільно» – 35-59 балів* – виставляється за несвідоме, механічне засвоєння з великими помилками і прогалинами у знаннях програмного матеріалу. Мають місце необґрунтованість суджень, недостатньо розвинена самостійність мислення. При виконанні практичних завдань відсутність старанності, погане зовнішнє оформлення.

13. Методичне забезпечення

1. Владимиров В.В. Экономика недвижимости (сборник вопросов, заданий и тестов): Учебно-методическое пособие. – Оренбург: ГОУ ОГУ, 2005. – 107с.
2. Економіка і управління нерухомістю. Методичні вказівки до проведення практичних занять для здобувачів другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» (8.08010104 Оцінка землі та нерухомого майна) // І.В.Кошкарда, О.М.Трегуб. – ХНАУ, 2018. – 25с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Айтмухаметова И.Р. Экономика недвижимости: рынок, правовые основы, инвестиции: Учеб. пособие / И.Р. Айтмухаметова, С.А. Гарина, Е.Б. Денисенко, Е.Н. Лебедева, О.В. Минина; Новосиб. гос. архитектур.-строит. ун-т. – Новосибирск: НГАСУ, 2003. – 96 с.
2. Асаул А. Н., Иванов С. Н., Старовойтов М. К. Экономика недвижимости: Учебник для вузов. – 3-е изд., исправл. / А. Н. Асаул, С. Н. Иванов, М. К. Старовойтов ; - СПб.: АНО «ИПЭВ», 2009. – 304 с.
3. Асаул А.Н., Казаков Ю.Н., Ипанов В.И. Реконструкция и реставрация объектов недвижимости: Учебник Под редакцией д.э.н., профессора А.Н. Асаула. – СПб.: Гуманистика, 2005. – 288с.
4. Гриненко С.В. Экономика недвижимости: Конспект лекций. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2004. – 107с.
5. Иванов В. В., Хан О. К. Управление недвижимостью. - М.: ИНФРА-М, 2007. – 446 с.
6. Татарова А.В. Оценка недвижимости и управление собственностью: Учебное пособие. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2003. – 70с.
7. Таранец О.Н. Экономика и оценка недвижимости Конспект лекций. Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2007. – 90с.
8. Цыганенко В.С. Экономика рынка недвижимости. – СПб: СПбГУИТМО, 2008. – 120 с.
9. Янин Д.А. Экономика недвижимости: Конспект лекций / сост. Д.А Янин. – М.: МИЭМП, 2009. – 80 с.

Додаткова

1. Конституція України: прийнята на V-й сесії Верховної ради України 28 червня

- 1996р.- [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
2. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III зі змінами та доповненнями – [електронний ресурс] .- Режим доступу: [http://rada.gov.ua/laws/show/ земельний](http://rada.gov.ua/laws/show/земельний).
 3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Редакція від 02.10.2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://zakon3.rada.gov.ua/ laws/show/ податковий](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/податковий).
 4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р.- [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
 5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. - [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
 6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. - [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
 7. Про оцінку земель: Закон України від 11 грудня 2003 р. - [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
 8. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12 липня 2001 р. - [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
 9. Про приватизацію державного майна: Закон України від 04 березня 1992 р. - [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
 10. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01 липня 2004 р. - [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>.
 11. Про державний земельний кадастр: Закон України від 07 липня 2011 р.- [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
 12. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. - [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
 13. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. - [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
 14. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру обтяжень рухомого майна: Постанова Кабінету міністрів України від 05 липня 2004 р. - [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
 15. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: Постанова Кабінету міністрів України від 26 жовтня 2011 р. - [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
 16. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету міністрів України від 10 вересня 2003 р. - [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
 17. Про затвердження Національного стандарту № 2 "Оцінка нерухомого майна": Постанова Кабінету міністрів України від 28 жовтня 2004 р. - [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
 18. Про затвердження Методики оцінки майна: Постанова Кабінету міністрів України від 10 грудня 2003 р. - [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

19. Про затвердження Методики оцінки вартості майна під час приватизації: Постанова Кабінету міністрів України від 22 липня 1998 р. - [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
20. Про ліцензування певних видів господарської діяльності. Закон України від 14.11.2000 № 1698 [електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://rada.gov.ua/> - інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів, розробка інформаційного центру Верховної Ради України
2. <http://www.kmu.gov.ua/> - інформаційно-пошукова система Кабінету Міністрів України
3. <http://land.gov.ua/> – офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру
4. <http://zem.ua/index.php/ru/> – земельний портал України
5. <http://www.myland.org.ua/> – Моя земля – земельно-правовий та аналітичний ресурс